

Olof Asker född 1844-04-13 i Östra Ämtervik, död 1925-12-30 i Östra Ämtervik. Var soldat vid Fryksdals kompani , Askersby i Sunne, soldat nr 24.

Trossnäs 1922. Indelta soldater ur Värmlands reg, översta raden fr v nr 6 Olof Emanuel Bergfeldt Asker Livkomp.

Soldattorpet och de tre gårdarna längst norrut i radbyn Askersby

Soldattorpet i Askersby 1932, Sven och Gunnar Jansson med hästar

Bild 22.

På ömse sidor om Olof och Maria Asker sitter Arvid t.v. och Fridolf t.h. Stående från vänster Emma, Paul, Ester, Oskar

Från soldattorpet i Askersby till

Byggmästare Olof Asker från Sunne hedrades med marmorbyst

Det var sommaren 1896 som pappan Olof, sönerna Oskar, Alfred och Paul reste från Sunne till Stockholm för att vara med att bygga 1897 års Stockholmsutställning.

Här upptäckte arkitekt Ferdinand Boberg Oskar som byggmästarbegävning med stor uppfinnarriktighet. När Stadshuset skulle byggas två decennier senare rekommenderade Boberg sin kollega arkitekt Ragnar Östberg den duktige fryksdalingen. Oskar blev byggmästare, arbetsledare för stadshusbygget och Östbergs närmaste medarbetare. Oskar Asker från soldattorpet Askersby blev så uppskattad för sin insats att han hedrades med en porträttbyst, utbyggd i marmor, som pryder borgarrådsavdelningen i Stockholms stadshus.

I det lilla soldattorpet i Askersby utanför Sunne bodde familjen Olof och Maria Asker i ett rum och kök. Maria födde tio barn. Först kom Nils 1868, sist Fridolf 1890. Det var 22 år mellan yngst och äldst. Det blev 7 pojkar och 3 flickor. Som nummer 6 föddes Oskar 1879.

Det visade sig tidigt att Oskar var häändig med verktyg och lärde sig snabbt att snickra och mura.

Bara 16 år gammal fick Oskar jobbet att bygga ett stall för kyrkvaktmästare Hjelm. Det gick snabbt och blev bra. Kyrkoherde Werme sa:

– Det är gott gry i den pojken.

Sedan blev det en ladugård. Oskar producerade eget tegel, blandade sågspån och lera som han torkade och murade. Nu hade Oskar lärt sig även att bygga kakelugnar och hade mycket att göra.

VÅREN 1896 FICK Oskar ett brev från sin bror Alfred som hade åkt till Stockholm för att arbeta.

– Ta med pappa och Paul och

Stockholmsutställningen. Den moskélíknande byggnaden till höger var där Oskar arbetade.

kom omedelbart till Stockholm. På Djurgården byggs en stor utställning och det behövs mycket folk.

Två dagar senare, klockan 6.30 på morgonen, åkte pappa Olof, Paul och Oskar från Båvik brygga med ångfartyget "Victoria" på Fryken till Fryksta för att ta tåget till Stockholm. Klockan 22 på kvällen var de framme i huvudstaden.

På centralstationen väntade Alfred. De åkte till bostaden på Skeppargatan 27.

DAGEN EFTER var alla i arbete på Djurgården. En dag när Oskar var med att bygga den moskélíknande industrihallen uppstod ett tekniskt problem. Man kallade på utställningens arkitekt Ferdinand Boberg. När han kom hade Oskar, 18 år, redan löst problemet.

– Du är en badare att tänka klokt, sa arkitekt Boberg.

Oskar föreslog flera förbättringar av den märkvärdiga trä-

byggnaden. Boberg antecknade förslagen på ritningen och skrev upp Oskars namn.

EFTER SJU MÅNADER stod utställningen färdig. Pappan Olof och sönerna Alfred, Paul och Oskar står och ser när kung Oskar II anländer för att inviga utställningen, efter kommer kronprins Gustav omgiven av herrar i uniform. En filmfotograf är i farten och Alfred vinkar när fotografen filmar folket.

Pappan Olof och sönerna återvände till Askersby. Oskar åker till Karlstad för att bygga en villa på Östra Klarälvsstranden. Sedan en villa på Kvarnberget.

Våren 1899 åker Oskar, Paul, Alfred tillbaka till Stockholm.

ÅR 1900 ÅKER de tre bröderna till Kviksund för att bygga två villor och ett hotell.

Här blir Oskar förtjust i flickan Ida Sofia Larsson. När hotellet stod färdig 1902 passade Oskar och Sofia på att gifta sig. De har tidernas bröllopsfest i det nybyggda hotellet. 1903 flyttar Oskar och Ida till Stockholm och bosätter sig på Karlbergsvägen 26. De blir god vän med sin närmaste granne, skalden Erik Axel Karlfeldt.

Oskar och Ida hade länge önskat barn och 21 september 1907 föds sonen Bertil.

OSKAR LÄSER i tidningarna om olika förslag till ett nytt stadshus för Stockholm ritad av arkitekt Ragnar Östberg. 1915 mitt under första världskriget blev ett förslag slutligen godkänt och bygget kunde påbörjas.

Östberg sökte duktigt folk. Oskar åker till arkitektkontoret och träffar Östberg.

Ferdinand Boberg hade för Östberg berättat om den duktige fryksdalingen från Stockholmsutställningen.

Östberg kände stark förtroende för den store, kraftige och viljestarke Oskar.

– Du får bli stadshusets byggmästare och arbetsledare, sa Arkitekt Östberg och avslutade med ett rejält handslag.

OSKAR VAR i sin bästa ålder, 36 år och Östberg 49.

Porträtt av arkitekt Ragnar Östberg utanför Stadshuset.

Efter fjorton dagar presenterade Östberg den nya arbetsledaren för bygglaget. Oskar kände många som hade varit med på bygget av Stockholmsutställningen och de kände Oskar som rattskaffens och rejäl.

När bygget var i full gång basade Oskar över hantverkare, tegelmurare, stenhuggare, smeder, timmermän och snickare. Han hade ständigt samråd med konstruktören Henrik Kreuger.

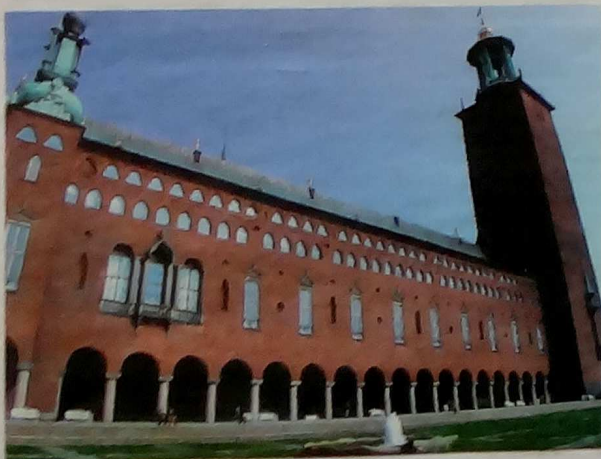
Arbetet flöt perfekt. Det visade sig vara rätt kemi mellan arkitekten och arbetsledaren Oskar.

DET BEHÖVDES FLER snickare. Oskar skrev till sin bror Arvid att han

kunde få jobb på bygget. Arvid kom, mest för att tjäna pengar och spara ihop för att emigrera till Amerika. 1920 hade han sparat ihop en rejäl slant och stack iväg.

SÅ DÖK DET upp en annan fryksdaling, också Östbergs närmaste medarbetare på arkitektensida. Det var arkitekt Ernst Spolén, son till prosten Johannes Spolén i Torsby.

Arkitekt Spolén hade varit med ända från första stadshusförslaget. Han var ansvarig för möbler och inredning. Aven arkitekt Carl Malmsten ritade möbler och inredning.

Nylagen bild av Stadshuset.

Stadshuset i Stockholm

Affisch för Stockholmsutställningen 1897.

Porträtt av Oskar Asker, taget vid tiden för Stadshusets invigning.

Sonen Bertil med kopia av porträttbyst av sin far Oskar, som pryder borgarrådsavdelningen i Stadshuset.

Trots krig ute i världen avancerade bygget. Den 11 mars 1916 var det taklagsfest. Byggnadens stomme var rest.

1918 blev det fred i världen och bygget började ta slutlig form. Så fick Östberg ytterligare en medhjälpare det var den unga arkitekten Sven Johnson som efter invigningen 1923 bytte efternamnet till Markelius.

SÅ KOM DEN stora dagen, invigningen av Stockholms stadshus. Det var midsommarafton 1923.

Festen började klockan 10 och höll på till klockan 02 morgonen efter. Den stora hallen i rött tegel som heter "Blå hallen" var fylld

av medarbetare och honoratiories. Östberg hade bestämt att även Oskars far, den gamla knekten från soldattorpet, var inbjuden. Här satt far och son samman med kungligheter och andra höjdare.

– Detta är den största dagen i mitt liv, har Oskar berättat. Tänk att jag har varit med att bygga en av Sveriges ståtligaste byggnader.

Oskar, hustrun Ida och sonen Bertil stannade kvar i Stockholm. Bertil började efter sin merkan-tila utbildning inom Stockholms förvaltning, först parkavdelningen och slutligen på gatukontoret som kanslichef. Har var han trogen tjänsteman i hela sitt liv.

ARKITEKT CYRILLUS JOHANSSON (som ritat Värmlands Museum i Karlstad) och Ragnar Östberg var goda vänner. På sin ålderdom brukade de promenera på Södra Mälarstrand, sätta sig på en bänk och titta på Stadshuset på andra sidan av vattnet.

– Jag har ingen själ. Jag har lagt ner hela min själ i det där huset, sa Östberg och pekade på Stadshuset.

Något av detsamma upplevde även Oskar Asker från soldattorpet i Askersby, hedrad med porträttbyst inne i Stadshuset.

Fotnot: Personliga källor till detta reportage är Ernst Spolén, som jag lärde känna när jag var anställd som arkitekt i Karlstad. Spolén var då pensionerad och bodde i Kil. Carl Malmsten träffade jag i Stockholm. Jag var en tid föreläsare och jurymedlem på Carl Malmstens Verkstadskola. Sven Markelius var stadsbyggnadschef i Stockholm och min chef under 13 år som stadsplanearkitekt. Bertil Asker, Oskars son var anställd på gatukontoret under samma tid jag var på stadsbyggnadskontoret. Han bidrog med mycket material om sin far.

ALF FOLMER
alf@folmer.se

Efter invigningen blev Stadshuset utnyttjat i reklamansammanhang.